

FILM Redatelj Branko Ištvančić uskoro započinje snimanje »Duha u močvari«

Uskrsnuće dječje kinematografije u HRVATSKOJ

Napisao: Božidar TRKULJA

Knjiga Ante Gardaša »Duh u močvari« predložak je za scenarij prema kojem će ove zime, u siječnju, u Kopačkom ritu započeti snimanje istoimenoga filma za djecu. Toga se, slobodno možemo reći nezahvalnoga zadatka, prihvatio Branko Ištvančić, redatelj koji je dosad u karijeri nanizao nekoliko nagrađivanih dokumentarnih filmova, a ovo će mu biti debitantski igrani film.

Uz Ištvančića, Silvija Mirošnićenka i Edija Mužina, scenarij je potpisao i sam Gardas koji je preminuo prošle godine. Film bi se trebao prikazati iduće godine na pulskome filmskom festivalu, a bit će to nakon više od dva desetljeća prvi »pravi« cjelovečernji igrani film za djecu.

Ištvančiću je trenutačno najzahtjevniji i ujedno najbitniji posao pronaći, kroz mnoštvo audicija, odgovarajuće male glumce. Oni će utjeloviti likove dječaka i djevojčica koji u Kopačkom ritu razotkrivaju lovokradice. Posljednji hrvatski redatelj koji se

okušao u radu s djecom i uvidio zahtjevnost toga zadatka je Neven Hitrec.

»Snivaj zlato moje« publika je na ovogodišnjem festivalu u Puli proglasila najboljim, a iako se ne može svrstati među filmove za djecu, dominantni u prvoj polovici filma su dječak i dvije djevojčice. Glavno obilježje filma za djecu je to da su akteri, odnosno glavni junaci djeca. Uglavnom je riječ o manjoj skupini dječaka i djevojčica koja uspijeva pobijediti svijet regula i nepoštenja koji vladaju svijetom odraslih. Pozitivne ljudske vrijednosti kao što su poštenje, dobrota, požrtvornost i prijateljstvo, u takvom će filmu biti pripisane djeci, dok će odrasli, nerijetko na karikaturalan način, utjeloviti ono negativno, najčešće pohlepu, netrpeljivost, a nerijetko i zlo.

Svi se ti elementi provlače kroz 13 hrvatskih filmova koji slove kao dugometražni igrani filmovi za djecu, a prvi

je bio uradak Branka Bauera »Sinji galeb« snimljen 1953. godine, gdje su se djeca borila protiv njemačke vojske. Dvije godine kasnije isti redatelj snima i »Milione na otoku«, film s nekoliko prilično žestokih scena, poput one u kojoj glavni negativac

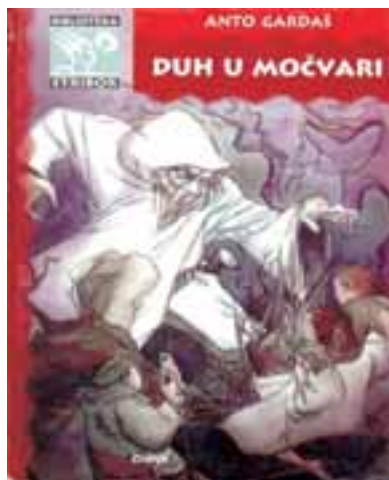
moći u rješavanju problema ili će im biti savjetnik. »Izgubljena olovka« Fedora Škubonje, snimljena 1960. godine, nije dugometražni film, no izrazito je važan jer »Zlatnoga lava« u Veneciji nije dobio bez razloga. Za razliku od nekih drugih filmova načetih

mu. Istom je nagradom dvije godine kasnije nagrađen i film »Opasan put« Mate Relje, kojem je tema bila bijeg djece iz nacističkoga koncentracionog logora.

Nešto manje uspješan bio je također Škubonjin film »Veliko suđenje« (1961.), u kojem djeca iz jednog gradskog dvorišta sude mačku jer je pojeo kanarinca. No, samilost je, također, jedna od karakteristika djece koja se vješto uklapa u te filmove.

»Sedmi kontinent« oskarovca Dušana Vukotića nadrealne je atmosfere i pomalo začudnih prizora, poput iznenadne pojave ježa na glavi pisca ili onoga u kojem si dvojica hrvača otkidaju bikovske glave. No, za razliku od nekih kasnijih uradaka drugih redatelja, djeca govore kao djeca, a odrasli kao odrasli. Između ukoričenog i birokratski ukočenog svijeta odraslih i svijeta djece koji stvara mašta u »Sedmom kontinentu« razlika je golema, a granica je vrlo uočljiva, što je i bila Vukotićeva namjera.

Hrvatski film za djecu imao je tijekom povijesti vri-

► Ištvančiću je trenutačno najzahtjevniji i ujedno najbitniji posao pronaći, kroz mnoštvo audicija, odgovarajuće male glumce. Oni će utjeloviti likove dječaka i djevojčica koji u Kopačkom ritu razotkrivaju lovokradice

Tigar eruptira bijesom i premlaćuje dječaka Žapca. Svijet u tim filmovima je crno-bijeli, djeca su pozitivci, a odrasli negativci, iako će se uvijek naći i jedan odrasli pozitivni lik koji će djeci po-

zubom vremena, ovom se filmu ništa nije dogodilo. Osim što je, osobito iz današnje perspektive, jako zabavan, u isti je tren i edukativan, topao i napet, a patina mu je samo dodatno dala na šar-

Iz povijesti hrvatske kinematografije za djecu:

»Sinji galeb« Branka Bauera (1953.)

»Izgubljena olovka« Fedora Škubonje (1960.)

»Sedmi kontinent« Dušana Vukotića (1966.)

»Vlak u snijegu« Mate Relje (1976.)

»Družba Pere Kvržice« Vladimira Tadeja (1970.)

»Vuk samotnjak« Obrada Gluščevića (1972.)